

ภาคผนวก

ก. แบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview)

แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (in depth interview)

ประกอบการวิจัย

เรื่อง “ศึกษาผลกระทบที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดก : กรณีศึกษากันท์กุมาร”

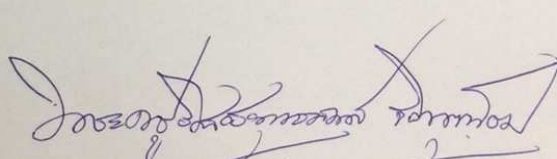
คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยชุดนี้ วัตถุประสงค์เพื่อนำไปศึกษาวิเคราะห์ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แบบสัมภาษณ์แบบออกเป็น ๒ ส่วนดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดก : กรณีศึกษากันท์กุมาร

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์นี้ จะถูกรวบรวมเพื่อนำมาใช้วิเคราะห์สำหรับการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น และหากแบบสัมภาษณ์นี้มีความผิดพลาดประการใดที่เห็นไม่สมควร ก็ให้ถือเป็นดุลพินิจของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในการที่จะสงวนความเห็นนั้นไว้ได้ ทั้งนี้ ผู้สัมภาษณ์จะระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหายใดๆ ต่อถ้อยคำของผู้ให้สัมภาษณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงที่จะปรากฏในส่วนใดส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

พระครูวินัยธรยศศักดิ์ ฐิตวุฒโฒ
 นิสิตปริญญาโทหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (in depth interview)

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ ประกอบด้วย ๒ ส่วน ได้แก่

๑. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์
๒. คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล

วันที่สัมภาษณ์

สถานที่สัมภาษณ์

เพศ อายุ

การศึกษา

หน้าที่/การงาน.....

หน่วยงานที่สังกัด.....

ส่วนที่ ๒ คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

๑. ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมารสอนเรื่องอะไร?
๒. ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร เน้นหลักธรรมเกี่ยวกับเรื่องอะไร ?
๓. ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมารมีคุณค่าอย่างไร ?
๔. ในความเห็นของท่าน สามารถประยุกต์หลักธรรมในมหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมารเพื่อการดำเนินชีวิตได้อย่างไร ? โปรดยกตัวอย่าง
๕. ในความเห็นของท่าน อะไรคือปัญหาและอุปสรรคในการเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร และควรมีการแก้ไขปัญหายังไร
๖. ในความเห็นของท่าน การเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร ควรมีการส่งเสริมอย่างไร

ขออนุโมทนาขอบคุณในความเมตตาคุณเคราะห์

พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฒโฒ (อวยพร)

นิสิตปริญญาโทหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้วิจัย

ข. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

- ๑) พระเทพวิสุทธิติลก (ละเอียด กิตติสุขุโม) วัดสามพระยาวรวิหาร กรุงเทพฯ
- ๒) พระครูวิมลธรรมภาณ ดร. (มานพ กนต์สีโล) วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพฯ
- ๓) พระครูโฆสิตธรรมากร (ณรงค์ศักดิ์ อภิชาติ) วัดสุวรรณาราม ราชวรวิหาร กรุงเทพฯ
- ๔) พระปลัดวิทยา วิสุทธาจาโร วัดเปาโรหิต กรุงเทพฯ
- ๕) พระอาจารย์สาคร ปุณฺณการี วัดปฐมบุตฺรอิสรวราราม กรุงเทพฯ
- ๖) พระมหาสมบุรณ์ วุฑฺฒิกโร ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ-ราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม วรวิหาร กรุงเทพฯ
- ๗) รศ.ดร. สมิตธิพล เนตรนิมิต อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ

ค. หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย

๑) หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๑/๑๒

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๒๑ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารเครื่องมือ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑโฒ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
 พระพุทธศาสนา ภาควิชา เลขประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๔๐๕๐๖๑ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
 “ศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดก : กณฑ์กุมาร” โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบ
 ผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-
 depth-interview) ต่อ key informants เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย ได้ออกแบบเครื่องมือวิจัย
 แบบสอบถาม-สัมภาษณ์ ขึ้นมาใหม่ และเพื่อความถูกต้องของเนื้อหาแบบสอบถาม-สัมภาษณ์ จึงเห็นควร
 ให้ทรงผู้คุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัย

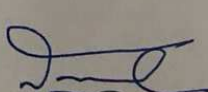
เพื่อการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย
 สามารถให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดี จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือ
 วิจัย เพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิจัยต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ธวัช มณี-อนุเมษฐ์

๒๕ มกราคม ๒๕๕๙

ขอเจริญพร

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร.)
 ฌณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐
<http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: grads@mcu.ac.th
 ประสานงาน : นางสาวอารยา ทองโชติ โทร. ๐๘๑-๔๘๕๐๓๔๑
 พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑโฒ โทร. ๐๙๕-๕๖๘๗๗๗๗๗

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ ภายใน ๑๑๓๓.๑๑๒๗

ที่ ศธ ๖๑๐๑/๒๔

วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.อรชร ไกรจักร์

ด้วย พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ วิฑูรย์ โณ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาคพิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๔๐๕๐๖๑ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดก : กัณฑ์กุมาร” โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ key informants เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย ได้ออกแบบเครื่องมือวิจัยแบบสอบถาม-สัมภาษณ์ ขึ้นมาใหม่ และเพื่อความถูกต้องของเนื้อหาแบบสอบถาม-สัมภาษณ์ จึงเห็นควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัย

เพื่อการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดี จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัย เพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิจัยต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ธวัช และ อภิมณี
๐๖๘
๕๕ มกราคม ๕๙

(พระมหาสมบุญ ณ วุฑฒิโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประสานงาน

พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ วิฑูรย์ โณ โทร. ๐๙๔-๔๖๘๗๗๗๗๗

๒) หนังสือขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๑.๑/๐๘๕

มหาวิทยาลัยมหาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๖ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

กราบนิสการ พระเทพวิสุทธิดิลก (ละเอียด กิตติสุขุโม) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสามพระยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑโฒ (อวยพร) นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาคพิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๔๐๕๐๖๑ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดก : กรณีศึกษากันท์กุมาร” ขณะนี้อยู่ใน ขั้นตอนดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ สามารถให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงกราบเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑโฒ ได้ ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วน วัน เวลา และสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และกราบขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโณม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาคพิเศษ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐

<http://eds.mcu.ac.th>, E-mail: grads@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : นางสาวอารยา ทองโชติ

พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์

อ.เทพวิสุทธิดิลก
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร
ร.ด. ๑๗.
๖๑-๖๒๗๗๗๗๗๗

โทร. ๐๘๑-๔๘๕๐๓๔๑

โทร. ๐๙๔-๔๖๘๗๗๗๗

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย (หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ภาคพิเศษ) โทร. ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ ภายใน ๑๑๓๓

ที่ ศธ ๖๑๐๑.๑/๑๘๓

วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลประกอบการวิจัย

นมัสการ พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร,ดร.

ด้วย พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑฒโน (อวยพร) นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาคพิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๔๐๕๐๖๑ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดก : กรณีศึกษากันท์กุมาร” ขณะนี้อยู่ในขั้นตอน ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ สามารถให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงกราบเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑฒโน ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวัน เวลา และสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และกราบขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

นมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.แมชีชญา รักษาโมณ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาคพิเศษ

นิสิตผู้ทำวิจัย: พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑฒโน โทรศัพท์ ๐๘ ๑๐๑๗ ๕๙๑๑

๒๔ พ.ย. ๖๐

ที่ ศธ ๖๑๐๑.๑/๐๘๕

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๑๖ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

นมัสการ พระครูวิมลธรรมภาณ,ดร. (มานพ กันคสีโล)

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพลวิมลมังคลาราม กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑฺโฒ (อวยพร) นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๔๐๕๐๖๑ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดก : กรณีศึกษากัมพูชา” ขณะนี้อยู่ใน ขั้นตอนดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ สามารถให้ข้อมูลและ คำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑฺโฒ ได้ ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วน วัน เวลา และสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และกราบขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์,ดร.แม็กซ์ฤษณา รักษาโฉม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิเศษ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร/โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐

<http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: gds@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : นางสาวอารยา ทองโชติ

พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์

โทร. ๐๘๑-๔๘๕๐๓๔๑

โทร. ๐๙๔-๔๖๘๒๓๓๗

ดร. วรวิทย์ วัฒนศิริ

ผอ.ค.อ.วิทย์ วัฒนศิริ

ที่ ศธ ๖๑๐๑.๑/๐๘๕

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๑๖ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

นมัสการ พระครูโฆสิตธรรมากร (ณรงค์ศักดิ์ อภิชาติ) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสุวรรณาราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑโฒ (อวยพร) นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๔๐๕๐๖๑ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดก : กรณีศึกษากันท์กุมาร" ขณะนี้อยู่ใน ขั้นตอนดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ สามารถให้ข้อมูลและ คำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑโฒ ได้ ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วน วัน เวลา และสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และกราบขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.เม็กกฤษฎา รักษาโฉม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิเศษ

อวยพร/จั่ว ๕๘๐๑๔๐๕๐๖๑/กษพ
 ๓๓/๙/๒๕๕๙

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐

http://gds.mcu.ac.th, E-mail: gds@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : นางสาวอารยา ทองโชติ

พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์

โทร. ๐๘๑-๔๘๕๐๓๔๑

โทร. ๐๙๔-๔๖๘๗๗๗๗

ที่ ศร ๖๑๐๑.๑/๐๘๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๖ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

นมัสการ พระปลัดวิทย์ วิสุทธาจาโร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดป่าโรหิต กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑฺโฒ (อวยพร) นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๔๐๕๐๖๑ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดก : กรณีศึกษากันท์กุมาร" ขณะนี้อยู่ใน ขั้นตอนดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ สามารถให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑฺโฒ ได้ ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วน วัน เวลา และสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และกราบขอบพระคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.แมชีกฤษณา รักษาโมม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิเศษ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐

<http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: grads@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : นางสาวอารยา ทองโชติ

พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์

โทร. ๐๘๑-๔๘๕๐๓๔๑

โทร. ๐๙๔-๔๖๘๔๒๒๒๒

ที่ ศธ ๖๑๐๑.๑/๐๘๕

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๖ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

นมัสการ พระอาจารย์สาคร ปุณณการี วัดปฐมบุตริอาราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑโฒ (อวยพร) นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๔๐๕๐๖๑ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดก : กรณีศึกษากันท์กุมาร” ขณะนี้อยู่ใน ขั้นตอนดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ สามารถให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑโฒ ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วน วัน เวลา และสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และกราบขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.แมชิตกษณา รักษาโณ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาควิเศษ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐

<http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: gds@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : นางสาวอารยา ทองโชติ

พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์

พระอาจารย์สาคร ปุณณการี วัดปฐมบุตริอาราม
อโยธยา ๗ (เจ้าสังฆ) ๐๙๕๖๘๗๗๗๗๗

โทร. ๐๘๑-๔๘๕๐๓๔๑

โทร. ๐๙๕-๔๖๘๗๗๗๗๗

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย (หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ภาคพิเศษ) โทร. ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ ภายใน ๑๑๓๓

ที่ ศร ๖๑๐๑.๑/๑๘๓

วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลประกอบการวิจัย

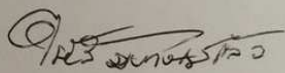
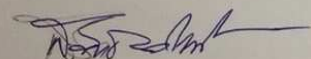
เรียน รศ.ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร

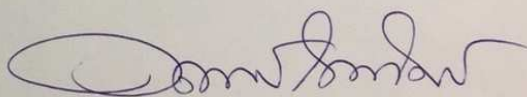
ด้วย พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑโฒ (อวยพร) นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาคพิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๘๐๑๔๐๕๐๖๑ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดก : กรณีศึกษากัมพูชามาร” ขณะนี้อยู่ในขั้นตอน ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ สามารถให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงกราบเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑโฒ ได้ ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวัน เวลา และสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และกราบขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาคพิเศษ

นิสิตผู้ทำวิจัย: พระครูวินัยธรยุทธศักดิ์ ฐิตวุฑโฒ โทรศัพท์ ๐๘ ๑๐๑๗ ๕๙๑๑

๓) บันทึกการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

๓.๑ บทสัมภาษณ์พระเทพวิสุทธิดิลก (ละเอียต กิตติสุขุโม ป.ธ. ๙), รองเจ้าคณะภาค ๑๓, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสามพระยา วรวิหาร, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๐.

๑) ในความเห็นของท่านมหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมารสอนเรื่องอะไร ?

ตอบ : สอนหลายอย่างสอนเรื่องทุกอย่างทั้งหลายครอบคลุมจักรวาล ทั้งทางโลกและทางธรรม ทั้งธรรมชาติ ธรรมะต่างๆรวมอยู่กันทั้งในเรื่องกุมารมากมาย

๒) ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร เน้นหลักธรรมเกี่ยวกับเรื่องอะไร ?

ตอบ: ๑. การรู้จักกาลเทศะทำสิ่งใดให้ตรงดูด้วยปัญญาเสียก่อน บวกลบคุณหาผลได้ผลเสียอย่างไร การรู้จักกาลเทศะนั้นก็คือดูตามาตาเรือ โบราณท่านว่าอย่างนั้น ดูซุกเป็นตัวอย่าง ซุกจะเข้าไปทูลขอสงฆ์จากพระเวสสันดรนั้น ซุกเห็นว่าเป็นเวลาเย็นค่ำแล้ว ขึ้นเข้าเฝ้าทูลขอภัตตาหารไม่มีทางได้ เพราะแม่มีทรีเป็นผู้หญิง รักลูกห่วงลูกไม่มีทางจะยกให้แก่ ซุกดูลักษณะเหตุการณ์เช่นนี้ คิดว่าพรุ่งนี้เช้าจึงจะเข้าไปขอคิดว่าแม่ทรีเข้าป่าเหลือแต่พระเวสสันดรตามล่าฟังกับลูก รัก ขอดอนนั้นคงไม่พลาด แล้วคงจะได้ ว่าข้าซุกจะได้พร้าสองเล่มงาม ด่วนได้ด้วยสามผลามักพลิกแพลง มีบอกไว้ชัดว่าทำอะไรเร็วด่วนได้ สอนคนให้รู้จักกาลเทศะ คนบางคนทำอะไรไม่รู้จักกาลเทศะ ถึงทำดีก็พลาด ไม่ได้ผลดีไม่ได้ของดีแต่ได้ความดี นี่สอนเกี่ยวกับเรื่องอันหลายแง่หนึ่งแค่นี้ ยังมีอีกมากมาย ๒. สอนให้รู้จักว่าคนเราเมื่อถึงเวลาที่จะทำความดีนั้นควรรับขยันอย่าได้ชักช้า รับทอรับพาย ตลาดจะวายสายบัวจะเนา ตะวันจะสายหากินไม่ทันเพื่อนเขา ดูตรงนี้เป็นตัวอย่าง พระนางมัทรีปลุกภัตตาหารว่า ลูกเอ๋ยตื่นเถิดอย่านอนสายพระพักตร์จะหมองศรี นอนตื่นสายไม่ดีทำมาหากินไม่ทันเพื่อนแล้วเหล่านี้อย่างสามารถใช้ได้ในปัจจุบัน คนเราในปัจจุบันนี้จะไปไหนชักช้าไม่ทันกาลไม่ทันเวลา รดิด เห็นไหม คำสอนนี้มันจะผ่านมาร้อยๆปีแต่ว่าเป็นอมตะนิรันดร์กาลตราบเท่าปัจจุบัน คำสอนนี้จึงถือได้ว่าเป็นเพชรเจียรไนใช้ได้ทุกขณะ ทำอะไรต่ออะไรนี้ยะ ต้องทำให้ทันพวกเขานอนตื่นสายไม่ดีนี่สอนในเรื่องนี้ของความขยัน อีกอย่างหนึ่งสอนให้ลูกๆทั้งหลาย รู้คุณพ่อแม่ เมื่อรู้แท้แล้วให้ตอบแทนพระคุณของท่าน เหมือนชาลีเป็นตัวอย่าง เมื่อองค์พระบิดาคือพระเวสสันดรตรัสว่าลูกเอ๋ยจงขึ้นมาเถิด เป็นเรือสำเภาให้พ่อ ขับขี่ข้ามชาติกันดาร ชรากันดาร พยาธิกันดารและมรณกันดารให้ถึงฝั่งปากพระนิพพาน ผู้ที่จะเป็นพระพุทธรูปเจ้าได้จะต้องบำเพ็ญปิยบุตรทานบารมี ถ้าพ่อไม่มีปิยบุตรทานบารมีก็ไม่สำเร็จเป็นพระพุทธรูปเจ้า ดังนั้น เจ้าจงมาช่วยเป็นยาน สร้างบารมีให้พ่อ เหมือนเป็นเรือให้พ่อค้าพานิชข้ามทะเลได้ พ่อค้าพานิชจะข้ามทะเลต้องอาศัยเรือ ไม่มีเรือข้ามลำบากข้ามยาก หรือไม่ได้ด้วยเข้าไป ตรงนี้ก็ พระชาลีได้สำนึก โอ้ เราเป็นลูกพ่อต้องตอบแทนพระคุณท่าน ไม่ย่อท้อ

๓) ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมารมีคุณค่าอย่างไร ?

ตอบ : ถ้าจะพูดคุณค่าแล้วเหลือหลายอย่างมากโดยเฉพาะหน้าที่ต่างๆหน้าที่ของแม่ที่ลูกที่ดีเป็นไฉนหน้าที่สามีที่เป็นอย่างไรมีอยู่ตรงนี้ที่ตามตั้งกฎกติการะเบียบแบบแผนวินัย ตอนที่พระ

เวสสันดรไปบำเพ็ญพรตในเขาศรียวงกตได้ตั้งกติกากับพระมัทรีว่า มีดคำอย่ามาคุ้ยมาสนทนากันนะ เราเป็นพระเป็นสมณะ ถึงคนไม่เห็นแต่เทวดาเขาก็เห็น ผิดก็ผิดเพียงแต่ว่าสายตามนุษย์แต่เทวดาเขาว่าเราบริสุทธิ์แต่ทางที่ดีแล้วอย่ามาสนทนา ยามมีดคำไม่ต้องมาพบกัน นี่คือการรักษาพระวินัยหรือรักษาศีลอย่างเคร่งครัด นี่พระเวสสันดรมีคุณค่าเป็นกฏกติกาปฏิบัติทางพระวินัย ส่วนพระมัทรีก็เช่นกันนี้มีคุณค่าสอนคนให้มีระเบียบวินัยและให้เคร่งครัดต่อพระวินัย

๔) ในความเห็นของท่านๆ สามารถประยุกต์หลักธรรมในมหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร เพื่อการดำเนินชีวิตได้อย่างไร ? โปรดยกตัวอย่าง

ตอบ : สามารถที่จะเอาเรื่องกัณฑ์กุมารนั้นไปใช้ในชีวิตได้เช่นคนเรานั้นจะต้องมีขันติ ยับยั้งโทสะเกิดขึ้นต้องยับยั้งให้ได้ รถต้องมีเบรคไม่มีเบรคก็อันตรายทั้งผู้ขับผู้เป็นเจ้าของและคนรอบข้าง เพราะฉะนั้นต้องหยุดได้หยุดอารมณ์สะกดอารมณ์ได้ ว่า ที่จริงตรงนี้สามารถมีขันติและโสรจจะธรรมะที่ทำให้คนเรานั้นไถ่ถามเพราะคนคนงามเพราะแต่ง คนเราจะงามได้เพราะมีขันติและโสรจจะ เพราะฉะนั้นตรงนี้ต้องเอาไว้ใช้ในปัจจุบันได้เลย ดำเนินชีวิตได้เช่นเรายกตัวอย่าง ตอนที่พระเวสสันดรนั้นเกิดโทสะ เมื่อยกสองกุมารให้กับชูชกแล้ว ชูชกเขียนติดหน้าคล้ายๆจะจะลองใจหรืออย่างไรก็ไม่รู้ไม่ทราบที่พระเวสสันดรนั้นมีธรรมะมากน้อยขนาดไหน สองกุมารร้องให้พ่อช่วยในตอนต้นหัวอกทนได้ พอครั้งที่สองก็เกิดขัดตียมานะว่า เออเรามาบำเพ็ญจะมามีมือเปล่า พระขรรค์นั้นพระบิดาก็ให้มาก็จะฆ่าฟันชูชกหมดเสีย ฆ่าตัดตอนไม่ต้องกลัวเพราะเราเป็นพระราชา เป็นพระฤาษี ขึ้นราชา ก็ฆ่าชูชกแต่แล้วในตอนนั้นโทสะก็พลุ่งพล่านเลยโมหะหนุน แต่แล้วพระองค์ได้สติ ตัวสติเนี่ยสำคัญเอามายับยั้งสอนพระองค์เองว่า โอ้อ้อฆ่าชูชกตายจะไม่สำเร็จ หรือสำเร็จความแค้นแค้นเวลา ก็ฆ่าลงก็เลยต้องหยุดก่อนไม่ฆ่าฟันชูชกนี้ตัวสามารถที่สะกดดับอารมณ์ได้ คนเราต้องรู้จักยับยั้งชั่งใจ แล้วรู้จักสอนตัวเอง ต้องสอนตัวเอง เตือนตัวเองได้ ตัวเตือนตนไม่ได้ ใครเขาจะเตือน ตัวเองแซ่เขื่อนใครเขาจะเตือนให้ปวยการ เพราะฉะนั้นเราต้องมีสติสำนึกตรงนี้ ในข้อที่๔ เอามาประยุกต์ใช้ได้เลย

๕) ในความเห็นของท่าน อะไรคือปัญหาและอุปสรรคในการเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร และควรมีการแก้ไขปัญหายังไง ?

ตอบ : ในกัณฑ์กุมารนี้เป็นทำนองชั้นหนึ่งที่โศกเศร้า แต่ว่ากัณฑ์กุมารนี้กลมกล่อมถ้าหากว่าคนฟังไม่สันทัดไม่ชัดเจนบางที่อาจจะง่วงนอนก็ได้ เพราะฉะนั้นกัณฑ์กุมารนี้จะต้องทำให้ดีและอุปสรรคเรื่องขยายนี้สำคัญเพราะหลักการเทศน์มหาชาติเวสสันดรนี้ปีพาทย์ระนาดเอกต้องกลมเกลี้ยงเสียงเกลี้ยงกลา หากว่าเครื่องขยายไม่ดี หอนบ้าง บิดไปบิดมาบ้าง นี่จะทำให้ผู้เทศน์นั้นเปลี่ยนเสียงลำบากอาจจะอุปสรรคได้ แต่ทั้งหมดทั้งนี้ทั้งนั้นสามารถที่จะให้เป็นไปตามครรลองของเขาได้ ด้วยอำนาจการตั้งสมาธินี้สำคัญ ถ้าตั้งใจแล้วเครื่องขยายจะเป็นอะไรก็ว่าไป อันนี้อุปสรรคการเทศน์มหาชาติเวสสันดรกัณฑ์กุมาร แก้ไขก็ต้องโน้น ผู้คุมเครื่องขยาย ปรับแล้วก็ขอให้ปรับอยู่ที่เดิมดูดีๆนิดๆหน่อยๆช่วยพระนิดๆหน่อยๆไม่ต้องไปบิดไปบิดมา อีกเรื่องสำคัญการคมนาคมการเดินทางนี้ก็ลำบากเหมือนกัน และอุปสรรคตัวสำคัญคือสุขภาพของผู้เทศน์หากนอนไม่เต็มอิ่มก็เป็นอุปสรรคในการเทศน์เพราะไม่สามารถจะคลุ้มเสียงได้คล่อง อุปสรรคการนอนนี้เป็นสิ่งสำคัญมาก

๖) ในความเห็นของท่าน การเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร ควรมีการส่งเสริมอย่างไร ?

ตอบ : การส่งเสริมนี้ช่วยกันหาแก่นแท้ของกัณฑ์กุมารให้ได้แล้วช่วยกันเรียนช่วยกันศึกษา และช่วยกันจัดๆสถานที่เทศน์ให้เป็นประเพณีเหมือนครั้งเก่าโบราณ ส่งเสริมเลย หากว่าทุกวัดหรือทุกสถาบันต่างๆเห็นความสำคัญที่จะอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีการเทศน์มหาชาติแล้ว มีวิธีการส่งเสริมด้วยการจัดเทศนาทุกๆปีหรือจะทุกระยะแล้วแต่โอกาสอันเหมาะสมสมควรนี้การส่งเสริม

๓.๒ บทสัมภาษณ์พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดศรีสุदारาม วรวิหาร, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๐.

๑. ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมารสอนเรื่องอะไร ?

ตอบ : ไม่ว่าจะเป็นกัณฑ์ไหนก็ตามมหาชาติเวสสันดรชาดกสอนเรื่องเดียวกันนั่นแหละ ต้องการที่จะสอนแสดงการบำเพ็ญทานบารมีของพระเวสสันดร เพราะฉะนั้นฉากทุกฉากทุกตอนจะสอนเรื่องเดียวกันทั้งโดยตรงและโดยอ้อม อาจจะมีสอนเรื่องอื่นบ้างเหมือนกัน แต่แก่นหลักแก่นใจเดียวหลัก เน้นการสอนเรื่องทานบารมีนั่นแหละ แต่การบริจาทานบารมีของพระโพธิสัตว์เนี่ย ธรรมดาพระโพธิสัตว์บำเพ็ญบารมีเรื่องบางเรื่อง บำเพ็ญด้วยตัวเองคนเดียวก็ได้ อย่างเช่น เรื่องปัญญาบารมี ฝึกนั่งสมาธิให้เกิดปัญญาญาณก็ทำได้แล้ว เรื่องขันติบารมีก็ทำคนเดียวได้ แต่ว่าเรื่องทานบารมีเนี่ย ต้องอาศัยคนอื่นมาช่วยด้วยถึงจะทำให้ทานบารมีประสบความสำเร็จ เพราะฉะนั้นการที่มีกุมารเข้ามาเกี่ยวข้อง การที่มีชูชกเข้ามาเกี่ยวข้อง การที่มีเทวดาคือพระอินทร์เข้ามาเกี่ยวข้องทั้งหลายทั้งปวง ก็เข้ามาเป็นปัจจัยองค์ประกอบที่จะช่วยส่งเสริมพระเวสสันดรให้ได้บำเพ็ญทานบารมีขั้นสูง เรียกว่า อุปบารมี บารมีชั้นกลาง ชั้นต่ำก็คือ ทานใช้ไหม ชั้นกลางก็คือ ชั้นสละๆลูกสละอะไรต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ เพราะฉะนั้นสิ่งที่กัณฑ์นี้ต้องการจะสอนก็เรียกว่าเป็น ไฮไลท์ที่สุดถ้าพูดถึงเรื่องทานบารมีของพระโพธิสัตว์ ตั้งแต่กัณฑ์ที่ ๑ จนถึงกัณฑ์สุดท้าย กัณฑ์นี้ถือว่าเป็นกัณฑ์จุดไฮไลท์มากที่สุดที่แสดงถึงการบริจาทานอย่างยิ่งใหญ่ก็คือกัณฑ์กุมาร ส่วนกัณฑ์อื่นๆอย่างเช่นบริจาทานช้างปัจจัยนาคนันท์ ก็ไม่ใช่ทานมากมายสูงสุดอะไร ก็คือเป็นทานปกติธรรมดา แต่ว่าอาจจะยากหน่อยตรงที่มันเป็นช้างที่ชาวบ้านเขาหวงแหนหน่อยและก็เป็นของราชวังของบ้านของเมืองของผู้ปกครองหวงแหนก็อาจจะให้ยากด้วย เพราะฉะนั้นให้คนในสายเลือดสะท้อนถึงจุดสูงสุด พิเศษสุดของการให้ทานในเรื่องนี้แล้วถามว่าสอนอะไร มองอยู่ที่ว่ามองจากมุมของใคร ถ้ามองในมุมของพระโพธิสัตว์หรือพระเวสสันดรนี้ ก็สะท้อนได้ถึงพระองค์ได้เสียสละที่ยิ่งใหญ่ ให้ในสิ่งที่ให้ได้ยาก ก็คือคนที่เป็รักเป็นที่หวงแหน คือลูกในไส้ลูกในสายเลือดสามารถสละให้ได้ เมื่อมีคนอันมาขอ นี่ก็สะท้อนถึงการให้ทานเขาเรียกมหาทาน อันยิ่งใหญ่ อันนี้มองจากพระโพธิสัตว์ ส่วนชูชกคนอาจจะมองแล้วตำหนิชูชก มองชูชกในแง่ร้ายคนนี้แหละมาขอเอากัณฑ์มหาชาติไปตบไปตีอะไรเขา

๒. ในความเห็นของท่านมหาชาติเวสสันดรชาดก เน้นหลักธรรมเกี่ยวกับเรื่องอะไร ?

ตอบ : เรื่องทาน แต่ถ้ามองมุมอีกมุมหนึ่งถ้าไม่มีชูชกแล้วพระโพธิสัตว์จะทำทานสำเร็จได้อย่างไร ก็ต้องมีคนอย่างชูชกมาขอในสิ่งที่คนอื่นเขาไม่ขอมาขอลูก คนอื่นใครเขาจะเอาลูกเลี้ยงยกจะ

ตาย แต่ท่านจะสำเร็จได้เพราะมีผู้ให้กับผู้รับ ก็ต้องบอกว่าเขา....เป็นแต่ปฏิกาหก ปฏิกาหก อย่างที่เราไม่อยากให้แต่ก็ต้องตั้งใจให้แต่ถ้าคนดีๆมาขอพุทธเจ้าหรือพระโพธิสัตว์ก็ให้ได้แต่นี้จะมาเอาไปเป็นคนรับใช้ นี่จึงเป็นการพิสูจน์ว่ามีความเสียสละพอหรือป่าวถ้าเขาเป็นคนดีมีประวัติถาณะครอบครัวที่ดีเราก็คงจะส่งสารลูกน้อยลงในระดับนี้ถ้าให้คนแบบนี้ไม่มีห้วนนอนปลายเท้ายังให้ได้ยาก เพราะฉะนั้นต้องขอบคุณ๙ชกที่สร้างสถานการณ์ทั้งสถานะครอบครัวเขา ทั้งนี้สยส่วนตัวเขา อะไรต่างๆในตัวเขาทำให้พิสูจน์การเสียสละของพระโพธิสัตว์คือทำให้บารมีของโพธิสัตว์สำเร็จแม้แต่เด็กสองคนนั้น แม้ธรรมชาติของลูกกับพ่อแม่ว่าจะยังงี้ก็ตามมันก็ต้องมีความผูกพันกันอยู่เสมอว่าแรกๆเด็กไม่ค่อยอยากไปสังเกตว่าเขาต้องไปซ่อนในสระน้ำใช้ไหมการที่ไปซ่อนแล้วก็ร้องไห้กระจองอแงว่าเด็กไม่อยากไปหลอก พ่อได้ยินสิ่งที่ท่านพูดว่าได้ช่วยให้พ่อบำเพ็ญเพียรเพราะฉะนั้นลูกได้ยินคำนี้ก็เลยขึ้นมาจากสระแสดงว่าแม้ลูกจะมีความผูกพันทางสายเลือดกับพ่อแต่เมื่อได้ฟังวัตถุประสงค์เป้าหมายของบิดาลูกก็ยินดีที่จะสร้างส่งเสริมเอาตัวเองเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำเพ็ญบารมีของพ่อ เขาเรียกว่าช่วยให้พ่อบรรลุเป้าหมายที่พ่อได้ตั้งใจไว้เพราะฉะนั้นเด็กสองคนนี้การที่ไปอยู่กับชูชกนี้ ไปด้วยความตั้งใจของเขาไหมถ้าฟังเหตุผลอันนี้เขาขึ้นมาจากสระเองแสดงว่าเขาตั้งใจสนับสนุน

๓. ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดกกัณฑ์กุมารมีคุณค่าอย่างไร ?

ตอบ : กัณฑ์กุมารมีคุณค่าถ้าจริยธรรมทางสังคมถามว่าคุณค่ากับใคร ถ้ากับพระโพธิสัตว์แน่นอนนี่ก็เป็นบารมีอันหนึ่งที่ทำให้ท่านได้บำเพ็ญบารมีแล้วได้บรรลุเป็นสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ถ้าไม่มีเหตุการณ์ตรงนี้เกิดขึ้นท่านไม่ได้บำเพ็ญการไปสู่การตรัสรู้ของท่านก็ไม่สำเร็จส่วนคุณค่าต่อเด็กสองคนคือได้ช่วยได้เอาชีวิตตัวเองเข้าไปแรกเพื่อให้สำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชูชกก็เหมือนกันแม้เขาจะเป็นคนยากจนขอขทานแต่เขาก็เป็นตัวสำคัญในเรื่องคนอื่นอาจจะมองเขาในแง่ร้ายแต่ถ้าไม่มีเหตุการณ์ตรงนี้นี่มันก็สำเร็จไปไม่ได้เขาเรียกว่ามารไม่มีบารมีไม่เกิดมารอันนี้ก็คือชูชกบารมีก็คือท่านบารมีก็ไม่เกิดคุณค่าในสังคมปัจจุบันมันมีอยู่แล้วการที่คนไทยเป็นคนมีน้ำใจมีนิสัยชอบให้ท่านชอบบริจาคทานบุญเพราะว่าคนไทยได้รับอิทธิพลส่วนหนึ่งจากเรื่องพระเวสสันดรชาดกเพราะคนไทยเชื่อว่าการให้ท่านคือการสร้างบารมีเหมือนกับพระโพธิสัตว์เพราะฉะนั้นสังคมไทยเป็นสังคมของการให้ท่านเป็นสังคมแห่งการมีน้ำใจชอบช่วยเหลือทำไมคนไทยชอบช่วยเหลือชอบแบ่งปันชอบให้ท่านก็คือมาจากคำสอนในพุทธศาสนาเรื่องท่านบารมีแต่ก่อนนี้เขาชอบฟังเทศมหาชาติชาดก

๔. ในความเห็นของท่านฯสามารถประยุกต์หลักธรรม ในมหาชาติเวสสันดรชาดก เพื่อการดำเนินชีวิตได้อย่างไร ? โปรดยกตัวอย่าง

ตอบ : ถ้าเรามาประยุกต์ในแง่ส่วนตัวในตัวเราเองอย่างเช่นเรื่องการให้ท่านเหตุการณ์ตรงนี้สอนไว้ว่าการให้ท่านไม่ใช่ว่าสักแต่จะให้แต่เป็นการให้อย่างมีเป้าหมายว่าให้เพื่ออะไรแล้วการให้ของท่านต้องไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อนถ้าพูดแบบผิวเผินเด็กสองคนเดือดร้อนจริงๆแต่เขาก็สมควรใจแล้วก็นางมัทรีเขาก็ยินยอมสนับสนุนสามีเป็นการให้ท่านให้เมื่อไม่ทำคนอื่นเดือดร้อนแล้วก็ให้ในสิ่งที่คนเขารัก ฉะนั้นในการให้ท่านเนี่ย ถ้าเราเอามาใช้ในชีวิตประจำวัน เราทำท่านไม่ใช่สักแต่ว่าทำ เราทำเพื่อพัฒนาอะไร อย่างพระโพธิสัตว์ท่านให้เพื่อมีเป้าหมายของท่าน เราก็ต้องทำท่านให้มีเป้าหมาย เช่นให้แล้วเป็นส่วนช่วยสังคม แต่ถ้าให้ไปแล้วสังคมไม่ดีขึ้นก็ไม่จำเป็นต้องให้ ให้แล้วเกิดโทษต่อสังคม เช่นมันเอาของที่เราให้ไปทำให้คนอื่นเดือดร้อน

๕. ในความเห็นของท่าน อะไรคือปัญหาและอุปสรรคในการเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร และควรมีการแก้ไขปัญหายังไง ?

ตอบ : เมื่อพูดถึงปัญหา ณ ปัจจุบันนี้ จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันมีการเทศน์ที่ต้องควรระมัดระวังเพื่อที่จะทำให้มันเป็นเรื่องในทางสังคมเกินไป เช่น เอาใจโยมหรือให้โยมเห็นใจอะไรอย่างนี้ คือ สารแท้จริงมันต้องย้าให้มากกว่านี้ไม่ใช่เอาแค่เทศน์ทำนองตลาด ไม่ใช่แค่เทศน์ทำนองเอาใจคนฟัง ต้องสรุปแล้วต้องย้าให้เห็นคุณค่าที่แท้จริงจากการฟังเทศน์กัณฑ์นี้

๖. ในความเห็นของท่าน การเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร ควรมีการส่งเสริมอย่างไร ?

ตอบ : กัณฑ์กุมารควรส่งเสริมในเรื่องข้อคิดเล็กๆ เด็กวันนี้เป็นผู้ใหญ่ในวันหน้า ที่นี้ก็ต้องดูแลเอาใจใส่ลูก อย่าไปให้ลูกต้องพึ่งพาตนเองตลอดอย่าให้เขาตัดสินใจเองเพียงลำพังตลอด เพราะถ้าเด็กดำเนินชีวิตด้วยตัวเองเช่นนี้ก็ไร้ที่ปรึกษาไร้ผู้ประคับประคองหรือขาดการขัดเกลาจากผู้ใหญ่เมื่อปล่อยโตไปก็จะเป็นคนที่กระด้าง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมเมื่อเติบโต พระเวสสันดรเป็นตัวอย่างที่ดีในการเลี้ยงลูก อบรมลูก ซาลิกันหา ก็เป็นลูกที่ดีที่เชื่อฟังพ่อ หากซาลิและกันหาไม่เชื่อฟังพ่อตอนนั้นพระเวสสันดรพร้อมทั้งพระมัทรี แม้แต่ซาลิกันหา ก็ต้องอยู่ป่าไปจนตาย ไม่ได้กลับมาพระนครแน่นอน พระเวสสันดรก็จะไม่ได้บำเพ็ญบุญบารมี และภริยาทาน และก็จะไม่มีโอกาสสำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เด็กที่ดีหรือลูกที่ดีในทางพระพุทธศาสนา จึงมีข้อหนึ่งว่า ตั้งตนอยู่ในโอวาทของพ่อแม่ หากนำมาประยุกต์ใช้กับหลักธรรมในการดำเนินชีวิตในเรื่องการเป็นผู้ให้และผู้รับ คือผู้ให้ของคนนี้ ไม่ใช่สักแต่ว่าให้ อย่างพระเวสสันดรก่อนให้จะชำระสะสางกันหาซาลิให้เสียก่อน ใช้ดอกไม้มาร้อยเป็นสายสร้อยตกแต่งเรียกว่าให้อย่างประณีต สะท้อนให้เห็นความละเอียดอ่อนในการให้ คนไทยสามารถนำมาใช้กับการเป็นผู้ให้ก็ต้องละเอียด พิจารณาให้ดี เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในภายหลัง เอามาใช้ได้แม้ในสังคมปัจจุบัน

๓.๓๒๓ ปณิธานพระครูพิมลธรรมภาณ (มานพ กนตสีโล) ดร, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร, ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐.

๑) ในความเห็นของท่านมหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมารสอนเรื่องอะไร ?

ตอบ : ความเห็นของผมในกัณฑ์กุมาร กัณฑ์กุมารสอนเรื่องการให้ทานขั้นปรมาตม ถ้าไม่มีกัณฑ์กุมาร พระเวสสันดรก็จะไม่ได้เป็นพระพุทธเจ้า การบริจาคทรัพย์, บริจาคลูก, เป็นหัวใจของการให้ทานซึ่งเป็นทานที่ยากที่สุดในโลกเลยทีเดียวน คือการสอนการให้ต่อกันละกันโดยไม่ยึดติด คือคนที่เป็นพระโพธิสัตว์มาเกิดในชาติสุดท้ายแล้วจะไม่ยึดติด ในบรรดาถ้าจะเป็นพระพุทธเจ้าก็ต้องผ่านตรงนี้ถ้ายังไม่ผ่านตรงนี้ก็ยังไม่เป็นพระพุทธเจ้าเป็นได้แค่พระโพธิสัตว์การบริจาคในกัณฑ์กุมารนี้เป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่แล้วก็เป็นเรื่องที่สอนให้คนทำทาน เมื่ออ่านรายละเอียดในเรื่องแล้วตอนชุกชกต่อว่านี้ คือคนจะเป็นใหญ่ก็ต้องหนักแน่น ไม่ได้โมโหโงะอะไร เพียงแค่คิดเท่านั้นแหละไอ้ที่ทำทำทางโมโหโงะพระไปเล่นกันเอง เข้าคิดในใจเฉยๆ คนอ่านคนเขียนหนังสือไม่เข้าใจเรื่องนี้ว่าพระโพธิสัตว์มีจิตปกติยังมีโกรธอยู่ด้วยแต่ก็ดับโกรธได้อย่างเช่นตอนเห็นชุกชกตีกันหาซาลิต่อหน้าที่ว่าตีปลาน้ำไข แต่วาก็ดับโกรธลงได้ใช้ไหม ถูกไหม นี่คือการสอนความจริงแต่เดิมในกัณฑ์กุมารนี้ เขาเอาไว้สอนนักเรียน ม.

ที่นี้คนที่เขียนหลักสูตรใหม่เค้าไม่เข้าใจคำว่าทานในเวสสันดรชาดก เวสสันดรชาดกเรื่องทานอื่นๆไม่สำคัญเท่ากับทานในกัณฑ์กุมาร และกัณฑ์กุมารนี้เป็นทานที่ยิ่งใหญ่มาก

๒) ในมหาชาติเวสสันดรชาดกกัณฑ์กุมาร เน้นหลักธรรมเกี่ยวกับเรื่องอะไร ?

ตอบ : ในกัณฑ์กุมารเขาเน้นเรื่องการบำเพ็ญทานบารมีขั้นสูงสุดอย่างข้อที่สองนี้ถามว่า มหาชาติเน้นหลักธรรมอะไรคือการให้นั่นเองที่จริงปัญจมหาบริจาค บริจาคทรัพย์ บริจาคอวัยวะ บริจาคเมีย บริจาคลูก บริจาคอวัยวะเช่น บริจาคเลือด บริจาคไต บริจาคตา นี่แหละมาจากเรื่อง เวสสันดร บริจาคตัวอย่างผม บริจาคตัวให้โรงพยาบาล ผมเป็นพระบ้านนอกยากจนเรียนมาน้อยผมอยากเป็น อ. เหมือนเค้าก็เลยบริจาคเป็น อ.ใหญ่ นี่คือการที่เขาสอนให้เราเสียสละและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมแต่บางที่เราไม่คิดตรงนี้ นอกจากหลักธรรมที่เกี่ยวกับทานตรงนี้แล้วยังมีอีกข้อหนึ่งโดยสรุปในกัณฑ์นี้คืออภัยทานซึ่งเราไม่ค่อยได้พูดถึง เช่นตอนที่ชูชกตีสองกุมารต่อหน้าพระเวสสันดร นี่คือการให้อภัยนั้นเราก็กต้องบอกว่าธรรมะทั้งหมดทานทั้งหลายธรรมะทั้งปวงรวมอยู่ในกัณฑ์กุมารเรียกว่า ขันติบารมีซึ่งท่านใช้ขันติบารมีอย่างมากเพราะคนเรารักลูกพ่อแม่มาเห็นลูกที่รักโดนชูชกเมียนตีชูชกอาจจะลองใจก็ได้ว่าจะเป็นอย่างไรมีความอดทนไหมหรือยังงี้ก็ว่าเพราะสร้างบารมีด้วยกันตั้งห้าร้อยกว่าชาตินี้พระชาติสุดท้ายก็อาจลองใจหรือยังงี้ซึ่งตามเรื่องชูชกก็เป็นปัจจัยในการสร้างบารมี

๓) ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดกกัณฑ์กุมารมีคุณค่าอย่างไร ?

ตอบ : พระเทศน์วัตถุประสงค์แต่ละอย่างที่ไม่เหมือนกันด้วยค่านิยมก็คือเช่นชาลิกัณหาเด็กเนี่ยเค้าก็สอนเรื่องความกตัญญู ความกตัญญูก็สอนต่อกันมาเป็นรุ่นๆอย่างเช่นครูบาอาจารย์ก็สอนให้เรารู้จักกตัญญูส่วนกัณหาชาลิกัณหาเรื่องเดียวคือกตัญญูพ่อแม่เพราะว่าฟังคำแม่สั่งก็เชื่อคือไม่มาก็ได้หมายถึงจะไม่ไปกับชูชกก็ได้และยังรักษาความดีของพ่อแม่เป็นค่านิยมของตัวกัณหาชาลี ที่มีคุณค่าก็คือสอนให้เรารู้จักความกตัญญูต่อบิดามารดาและผู้มีพระคุณ

๔) ในความเห็นของท่านสามารถประยุกต์หลักธรรมในมหาชาติเวสสันดรชาดกกัณฑ์กุมารเพื่อดำเนินชีวิตได้อย่างไร ? โปรดยกตัวอย่าง

ตอบ : การนำมาประยุกต์ให้มหาชาติในการดำเนินชีวิตเนี่ยวิธีใช้คือการช่วยเหลือเวลาที่เราใช้เช่นเจ็บไข้ได้ป่วยเราเอากการช่วยเหลือไปใช้ได้เช่นไปช่วยงานศพไปช่วยงานบวชเป็นน้ำใจที่เกิดจากการให้ปันให้เรา ก็จะเอานี้มาประยุกต์ใช้ถ้าเราไม่เน้นจิตใจที่ต้องรู้เรื่องราวการช่วยเหลือเนี่ยทำไม่ได้เลยนะ เนี่ยก็คือข้อที่๔ คนไทยเป็นคนที่เขาเอารื่องทานมาประยุกต์ใช้มากที่สุดนี้คือการนำมาประยุกต์ใช้โดยไม่รู้ตัว

๕) ในความเห็นของท่าน อะไรคือปัญหาและอุปสรรคในการเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดกกัณฑ์กุมาร และควรมีการแก้ไขปัญหายังไง ?

ตอบ : อะไรคืออุปสรรคเวสสันดรจริงๆ พระพุทธเจ้าเทศคนแรกเป็นคาถาพันหรือบาลีพอมมาถึงเราเนี่ยมันก็อาจจะมิดเพี้ยนกัณฑ์กุมารมันก็จะมิตำเองประจำการเมื่อเราเดินเลยไปนอกกรอบเนี่ยคนก็ต้องกลับมามองเดิมการแก้ไขต้องรักษาทำเนี่ยมันดั้งเดิมไว้คงเดิม

๖) ในความเห็นของท่าน การเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร ควรมีการส่งเสริมอย่างไร ?

ตอบ : การส่งเสริมการเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมารนั้น จะต้องสร้างบุคลากร คือพระผู้เทศน์ให้มีความรู้ความสามารถ ไม่ใช่เพียงแค่พอเทศน์ได้เท่านั้น คณะสงฆ์จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย เช่นจัดให้มีศูนย์อบรมโดยเฉพาะ หรือให้มีโครงการอบรมพระนักเทศน์ ซึ่งเป็นผู้เผยแผ่คำสอนโดยตรง ถ้าพระผู้เทศน์มีความเข้าใจเนื้อหาดีแล้ว ก็จะได้นำไปเทศน์ให้โยมฟังและอธิบายให้เข้าใจด้วย คนที่มีความรู้ในเรื่องการเทศน์มหาชาติก็จะมีความเข้าใจ การจริงปัจจุบันคนไม่เข้าใจการบำเพ็ญทานของพระเวสสันดร โดยเฉพาะการบริจาคลูกเมีย หาวาผิตจริยธรรมบ้าง อันนี้ต้องให้พระผู้เทศน์ช่วยกันแก้ไข นี่คือการส่งเสริม และการนำมหาชาติมาประยุกต์ในการดำเนินชีวิตนั้น วิธีใช้ก็คือการช่วยเหลือกัน เช่นเจ็บไข้ได้ป่วยเราเอากการช่วยเหลือไปใช้ได้เช่นไปช่วยงานศพไปช่วยงานบวชเป็นน้ำใจที่เกิดจากการให้ปัน เป็นการนำมาประยุกต์ใช้ถ้าเราไม่แน่ใจใจที่ต้องรู้เรื่องราวต่างๆ แล้ว การช่วยเหลือก็ทำไม่ได้เลย คนไทยเป็นคนเอาเรื่องทานมาประยุกต์ใช้มากที่สุดคือการนำหลักธรรมในมหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมารมาประยุกต์ใช้โดยไม่รู้ตัวและอีกอย่างพระสงฆ์ที่แสดงธรรมเรื่องมหาชาติเวสสันดรชาดก จะต้องมีการจัดกลุ่มจัดองค์กร หรือว่ามีการสร้างเครือข่ายที่เป็นหนึ่งเดียว เพื่อให้การแสดงธรรมเทศนามหาชาติ เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือถ้ามีจัดการรายละเอียดข้อปลีกย่อยไม่ว่ากัน แต่ว่าเป้าหมายต้องไม่หลุด มีการควบคุมมีการดูแลมีการส่งเสริมในทางที่ถูกที่ควรไม่ให้โยมเอาไปพูด คนที่ศรัทธาก็ศรัทธาตก ทำอย่างไรถึงจะรักษาศรัทธาของผู้ที่มาฟังแล้วศรัทธาจะเพิ่มขึ้น

๓.๔ บทสัมภาษณ์พระครูโฆสิตธรรมากร (ณรงค์ศักดิ์ อภิชาติ) พธ.ม. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสุวรรณาราม ราชวรวิหาร, ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๐.

ในกัณฑ์กุมารตามที่พระได้แสดงตามคัมภีร์ในกัณฑ์กุมาร เราก็ต้องหยิบยกเอาสาระเฉพาะในทำนองหลวง เพราะบางทีอาจแต่งขึ้นเองเป็นเนื้อหาที่ไม่ได้อยู่ในคัมภีร์โดยมาก พระที่จะใช้แสดงก็เป็นสำนวนของพระที่ท่านได้เรียนมา เอามาใช้เทศน์เขาเรียกว่า ทำนองหลวง เนื้อในคัมภีร์ของแต่ละกัณฑ์ ในกัณฑ์กุมารเริ่มต้นก็ต้องบรรยายถึงเนื้อความผู้ที่จะขอก่อน ผู้ที่มาขอในเรื่องเวสสันดรก็คือชูชก ในกัณฑ์กุมารว่าไปถึงชูชกเมื่อเดินทางได้รับคำแนะนำมาจากพระอจจุตถาชี พอดีเป็นเวลาเย็นเดินทางมาถึงก็เห็นแล้วเหออาศรมพระเวสสันดร ความที่ชูชกนั้นมีความฉลาดๆในการขอ แล้วรู้จักกาลในกาลที่จะขอ คิดว่าบัดนี้พระมัทรีนี่คงจะกลับมาจากการหาผลไม้ในป่าแล้ว ชูชกคิดว่าจะเข้าไปขอ แต่อยู่๒ คนมันก็จะยุ่งยาก คือยุ่งยากแก่ผู้มาขอ เดียวอีกคนให้อีกคนทักท้วง ก็เลยยังไม่ไปขอตอนนี้ นี่ชูชกเป็นคนที่รู้จักกาลเทศะ ชูชกนี้เป็นคนรู้จักกาลเวลาจะเข้าหาคนนี้รู้จักการยับยั้งชั่งคิด คิดว่าก็เรามาในครั้งนี่ระยะทางมันไม่ใช่ใกล้ๆ จากทวนวิฐมาถึงนี่เขาศิริยวงกตเพื่อมาขอตามวัตถุประสงค์คือการขอภักดีแล้วเส้นทางแต่ละเส้นที่ผ่านๆมา หากได้ศึกษาเนื้อความของแต่ละกัณฑ์ที่ผ่านๆมา ล้วนแล้วชูชกต้องทำโดยอุบายจนประสบความสำเร็จ ฉะนั้นก็เลยมาคิดว่าเย็นป่านนี้แล้ว ถ้าเราไม่คิดนำคิดหลังมัวแต่จะเข้าไปหาพระเวสสันดรในขณะที่พระมัทรีเขาอยู่ด้วยเนี่ย แล้วเรามาครั้งนี้เรามาขอเขานี้ไม่ได้เอาของมาให้ถ้าให้เขาก็กังไม่เป็นไร แต่นี่มาขอของคนถ้าไม่พิจารณาว่า ดีไม่ดีอาจจะพาว มามือเปล่ากลับมือเปล่าแต่ชูชกนี่เขาหมายมั่นแล้วว่ามาครั้งนี้ต้องสำเร็จ (ตตพร้าเก็น)

นี่การที่ชูชกจะเข้าหาคนจึงต้องดูกาลเทศะดูจังหวะ เนื้อความต่อมากล่าวถึงพระนางมัทรีใน ค่ำคืนวันนั้นนอนไม่ค่อยหลับยังมีทันได้ระงับพระเนตร ก็เกิดพระสุบินนิมิตฝันว่ามีผู้ชายร่างกายกำยำ ตัวดำล่ำสัน ทิบทวารประทุ กระที่บเท้าตะคอกขู่ว่ามือถือดาบเข้าไปหาฟันแขนซ้ายขวาผ่าทรวงล้วง เอาดวงพระหทัยนัยเนตรพระนางไป พระนางมัทรีก็เกิดร้อนใจรีบเสด็จไปหาพระเวสสันดรในเวลา ค่ำ ซึ่งได้ปฏิญาณสัญญาว่าไว้ว่าหากเย็นค่ำก็จะไม่มาอยู่สนทนาเฉกเช่นเชิงชั้นฆราวาส ตั้งสัจจะกันไว้เพื่อ ไม่ให้เกิดข้อครหาติดฉินนิทาแม้ไม่มีมนุษย์อยู่ในป่าแต่เทวดาก็มี แต่ถึงกระนั้นด้วยความร้อนใจก็ใน เนื้อเรื่องก็บอกว่า ก็เคาะประตูทวาร ถึงกระนั้นพระองค์ก็ไม่ได้เปิด เพียงถามว่า นั่นใคร นางนั้นก็บอกว่า มัทรี จึงถามว่ามีเรื่องอะไรถึงร้องโงมมาขนาดนี้พระนางก็ถวายสุบินให้ฟัง พระองค์จึงทราบโดยพระ ญาณว่าเข้าวันรุ่งขึ้นจะมีปฏิกาหกมาทูลพระราชทานปิยบุตรทาน ด้วยพระองค์เป็นนักปราชญ์ฟังคำ ของพระมัทรีเล่าถวาย จึงสร้างตรัสตามภาษาโลก ว่าพระนางเคยอยู่เป็นนางกษัตริย์ธาตุทั้งสี่บริต ผิดประหลาด (เล่าเนื้อเรื่อง)

๑) ในความเห็นของท่านมหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมารสอนเรื่องอะไร ?

ตอบ : สอนในเรื่องข้อของ ให้ดูกาลเทศะเหมือนดังที่ชูชก จะเข้าหาคนยังต้องรู้จัก กาลเทศะในกัณฑ์กุมาร เมื่อบุคคลจะเสียของที่รักที่เขาเปรียบเทียบดั่งแก้วตาดวงใจ ถ้ามีบาปมีเสนนี้ มันจะมีเหตุที่เขาเรียกว่าลางสังหรณ์บอกเหตุโดยหยิบยกในตอนพระมัทรีทรงพระสุบิน พูดถึงความ เป็นนักปราชญ์บัณฑิต เพียงได้สดับเรื่องที่พระมัทรีทูลถวายเรื่องสุบินนิมิตพระองค์ก็ทรงทราบได้ว่า เข้าวันรุ่งขึ้นจะมีคนมาทูลขอลูกทั้งสอง

๒) ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร เน้นหลักธรรมเกี่ยวกับ เรื่องอะไร ?

ตอบ : เน้นถึงหลักธรรมอะไรเน้นถึงหลักคือความกตัญญูของกัณหาชालีที่มีต่อพระบิดา เมื่อพ่อตัดสินใจให้ก็ยอมไป

๓) ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมารมีคุณค่าอย่างไร ?

ตอบ : คุณค่ามีหลายมุมมอง เด็กต้องเชื่อฟังเด็กต้องว่านอนสอนง่ายไม่ดื้อรั้นอยู่ในโอวาท ของบิดามารดา คุณค่านี้จะทำอย่างไร ให้เด็กๆ ในสมัยนี้เชื่อฟังในพ่อแม่ ให้รู้จักตระหนักใน ความสำคัญของพ่อแม่และรู้จักตอบแทนพระคุณเหมือนในเรื่องนี้

๔) ในความเห็นของท่านๆสามารถประยุกต์หลักธรรมในมหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์ กุมารเพื่อดำเนินชีวิตได้อย่างไร ? โปรดยกตัวอย่าง

ตอบ : ถ้าประยุกต์กลับหลักธรรมในการดำเนินชีวิตในเรื่องการเป็นผู้ให้และผู้รับ คือผู้ให้ ของคนนี้ ไม่ใช่สักแต่จะให้ อย่างพระเวสสันดรก่อนให้จะชำระสะสางกัณหาชालีให้ดีเสียก่อน ใช้ ดอกไม้มาร้อยเป็นสายสร้อยตกแต่งเรียกว่าให้อย่างประณีต

๕) ในความเห็นของท่าน อะไรคือปัญหาและอุปสรรคในการเทศน์มหาชาติเวสสันดร ชาดก กัณฑ์กุมาร และควรมีการแก้ไขปัญหายังไง ?

ตอบ : ปัญหาอุปสรรคสำหรับผู้เทศน์ที่มีเสียงใหญ่ กัณฑ์กุมารพระผู้แสดงกัณฑ์กุมารได้นั้นท่านบอกไว้ว่าควรต้องมีเสียงที่เล็ก ถ้าพอดีมีปัญหามะเทศน์เกิดเป็นพระเสียงใหญ่ไม่ใช่พระเทศน์กัณฑ์กุมาร มันก็ต้องบีบเสียงให้เล็กขึ้นไป แล้วเครื่องขยายเสียงก็สำคัญหากไม่ดัง สถานที่มีแต่เสียงรบกวนก็ทำให้พระที่เทศน์นั้นไม่มีอารมณ์ในการสื่อสารอารมณ์ให้ผู้ฟังได้เข้าถึงอารมณ์ในกัณฑ์กุมารผู้ฟังน้อยไม่มีปัญหา แต่ถ้าเครื่องเสียงไม่ดีบางที่ไม่ดังบ้างมีเสียงวิวัฒนาบ้าง ทำให้อารมณ์ที่จะแสดงเทศน์สื่อไปถึงผู้ฟังไม่มี ปัญหาอีกอย่างหนึ่งผู้ที่เทศน์เองไม่เป็นแล้วขึ้นไปรับเทศน์นี้ เมื่อไม่เป็นขึ้นไปเทศน์กัณฑ์กุมารกัณฑ์เอกก็ต้องใช้การอ่านธรรมดาแทน ยิ่งเสียรสชาติอีก

๖) ในความเห็นของท่าน การเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร ควรมีการส่งเสริมอย่างไร ?

ตอบ : กัณฑ์กุมารควรส่งเสริมในเรื่องข้อคิดเล็กๆ เด็กวันนี้เป็นผู้ใหญ่ในวันหน้า ที่นี้ก็ต้องดูแลเอาใจใส่ลูก อย่าไปให้ลูกต้องพึ่งพาตนเองตลอดอย่าให้เขาตัดสินใจเองเพียงลำพังตลอด เพราะถ้าเด็กดำเนินชีวิตด้วยตัวเองเช่นนี้ก็ไร้ที่ปรึกษาไร้ผู้ประคับประครองหรือขาดการขัดเกลาจากผู้ใหญ่เมื่อปล่อยโตไปก็จะเป็นคนที่กระด้าง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมเมื่อเติบโต

๓.๕ บทสัมภาษณ์พระปลัดวิทย์ วิสุทธาจาโร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเปาโรหิต, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

๑) ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมารสอนเรื่องอะไร ?

ตอบ : สอนถึงเรื่องความรู้เวลา กาลเทศะ เช่น ชูชกไปถึง แทนที่จะเข้าไปขอขมาลี้ภัยกับพระเวสสันดร แต่ชูชกแก้ศึกษามาแล้ว การจะไปหาใครอะไรนี้ ต้องศึกษาก่อนว่าเรามาในที่นี้เป็นอย่างไร ชูชกก็ศึกษามาแล้ว ถ้าไปตอนนี้ไม่ได้ เพราะพระมัทรีอยู่ แก้ว ชูชกจึงไม่เข้าไป ในเรื่องกัณฑ์กุมารสอนเป็นตัวอย่างของชูชก ให้เอามาใช้ในปัจจุบันว่า เราจะเข้าไปหาใครต้องดูเวลา นี่เขากำลังทำอะไรกันอยู่ ถ้าเขากำลังทานข้าวกันอยู่ เราเข้าไปหา ใช้ไม่ได้ สมมติไปหาสมภาร หากเวลานี้ท่านกำลังจำวัด เข้าไป ถือว่าไม่รู้กาล แต่ชูชกรู้กาลเทศะในเรื่องกัณฑ์กุมาร เอาไปใช้ได้ รอดังคินหนึ่งเรื่องใจนี้ที่สำคัญ ในเรื่องนี้เอาไปเทียบ ในกัณฑ์กุมารสอนอะไรในข้อแรกสอนให้เราทำตามชูชกว่า อย่าเข้าไปโดยไม่รู้จักกาล คือเวลา เทศะ คือสถานที่ที่สอนในเรื่องนี้

๒) ในความเห็นของท่านมหาชาติเวสสันดรชาดก เน้นหลักธรรมเกี่ยวกับเรื่องอะไร ?

ตอบ : ในหลักธรรมในกัณฑ์กุมาร หลักธรรมก็คือคนที่ เป็นพ่อเป็นแม่ย่อมมีความรักลูกมัทรี เพียงแค่ฝันเท่านั้น ความฝันของมัทรีทำให้พระนางว่า เอ๊ะ ความฝันอย่างนี้ ถ้าเกิดขึ้นจริงขึ้นมา ลูกดังดวงตาดวงใจ มัทรี ฝันเช่นนี้ยังไม่รู้ว่าจริงไม่จริง แต่ก็หวังลูกโดยธรรมชาติของแม่ที่มีคุณธรรมรักลูกจริงๆ เป็นแม่ลูกกันจริงๆ ไม่ใช่เป็นเล่นๆ ในเรื่องคุณธรรมของกัณฑ์กุมารโดยเฉพาะลูก ขาลีกันหาเป็นผู้ที่มีความเคารพพ่อเคารพแม่ ในเรื่องเกี่ยวกับหลักธรรมลูกที่ดีจะต้องเคารพพ่อแม่ ดูตรงไหนตอนที่ชูชกมาขอ ขาลีรู้อยู่แล้วว่าพ่อนี้ ใครมาขออะไรให้หมดไม่ปฏิเสธ แล้วขาลีก็ชวนกันหาหนิงไป ในสระโบกขรณี ปกติแล้วคนที่กลัวแล้วไม่เชื่อพ่อแม่ไม่เคารพพ่อแม่ให้เรียกให้ไปหาเรียกให้ตายก็ไม่มา แต่ขาลีกันหาเนี่ยะ พ่อพ่อเรียกขึ้นมา ก็ขึ้นมาเพราะเคารพพ่อ แต่ปัจจุบันนี้หายากเด็กก้าวร้าวเยอะ

แล้วซาลีกกับกันหาเป็นเด็กฉลาดแต่ฉลาดยังงี้ก็สู้คนโตไม่ได้หรอก ซาลีฉลาดแทนที่จะเดินหน้าไปลงในสระ แต่กลับถอนหลังลงๆ คิดว่าถ้าหากพ่อแม่ไม่มีแต่รอยเท้าขึ้นจากสระไม่มีรอยลงก็แปลว่าในสระไม่มีอะไร ความฉลาดแต่ขาดเฉลียว เหมือนกับเงรเหมือนกับเด็กนักเรียนเหมือนกับคนที่อยู่ในวัด คิดว่าสมภารไม่รู้หรอก เวลาทำอะไรแล้วท่านไม่รู้ เช่น วัดไม่ให้สูบบุหรี่ ก็แอบไปสูบบุหรี่ในห้องน้ำ เพราะคิดว่าคนโตไม่รู้ กันหาซาลีกก็เหมือนกันคิดว่าพ่อไม่รู้ บางเรื่องผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรม รู้ว่าผู้ใดปกครองทำผิดแต่ก็ไม่ได้พูดว่าอะไร แต่ถ้าคิดจะว่าเพราะเกินไปก็ไหวเหมือนกัน นี่ซาลีกกันหาคิดว่าตัวเองฉลาดกว่าพ่อ กันท์กุมารเน้นเกี่ยวกับคุณธรรมความเคารพพ่อแม่ไม่เถียงพ่อแม่ แต่มีอยู่ตอนหนึ่งที่ผิดเพี้ยนไปนิดหนึ่งเพราะโทสะเป็นเหตุ คือที่พระเวสสันดรยกกันหาซาลีให้ชุกไปแล้ว พระเวสสันดรถามว่ามีอะไรสิ่งเสียถึงแม่ไหม ซาลีบอกว่าให้แม่ตามไปด้วย ส่วนกันหาก้าวร้าวบอกว่าต่อไปอย่าได้เกิดมาเป็นพ่อเป็นลูกกันอีกเลย พ่ออะไรใจร้าย ตอนแรกก็ดีแต่ตอนหลังเสียด้วยจิตใจที่เป็นโทสะ

๓) ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดกกันท์กุมารมีคุณค่าอย่างไร ?

ตอบ : ส่วนคุณค่าในกันท์กุมารคุณค่าอยู่ตรงไหนตอบว่าเรา ส่วนคุณค่าในกันท์กุมารมีคุณค่าตรงไหนตอบว่าเราจะมาประยุกต์ใช้กับปัจจุบันสถาปัตยกรรม หรือว่าเคหสถานภูมิสถาปัตย์ อารามก็คือภูมิของพระที่เอามาใช้ในยุคนี้อีกส่วนคุณค่าในเรื่องพระเวสสันดรตอนที่ท่านได้ตีค่าราคาคำอันนี้เป็นความฉลาดของพระเวสสันดรไม่ว่าของอะไรสักอย่างถ้าไม่ตีค่าตีราคาไว้เราก็จะไม่เห็นค่าก่อนจะให้อะไรกับคนต้องดูว่าคนนั้นเห็นคุณค่าของๆ นั้นในกันท์กุมารมีเรื่องให้เราได้คิดมีคุณค่าอย่างมีสาระ

๔) ในความเห็นของท่านสามารถประยุกต์หลักธรรมในมหาชาติเวสสันดรชาดกกันท์กุมารเพื่อดำเนินชีวิตได้อย่างไร ? โปรดยกตัวอย่าง

ตอบ : การเอาไปประยุกต์ใช้เวสสันดรชาดกในกันท์กุมารใช้ดำเนินชีวิตได้อย่างไรเราดูพระเวสสันดรกับพระนางมัทรีมีสัญญากันอย่างไรคู่ครองอยู่ต้องมีการผูกติดต่อกันการดำเนินชีวิตอย่างไรในกันท์กุมารพระเวสสันดรกับพระนางมัทรีจะมีสัญญาต่อกันและมีผูกติดและกตีกาที่ต้องรักษาสัญญาติดากจริง ๆ พอพระเวสสันดรบวชเป็นฤๅษีตั้งกติกากันเลยถ้าหากว่าดวงอาทิตย์ยังไม่ขึ้นบนขอบฟ้าเขาจะไม่ไปมาหาสู่กันตรงนี้เป็นสัจจะในการถือศีลเอามาดำเนินปฏิบัติกันและต้องรักษากฎกติกาสัญญาเหล่านั้นนี้เอามาดำเนินชีวิตได้ในกันท์กุมารนี้เยอะเท่านั้น

๕) ในความเห็นของท่าน อะไรคือปัญหาและอุปสรรคในการเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดกกันท์กุมาร และควรมีการแก้ไขปัญหายังไง ?

ตอบ : ปัญหาในการเทศน์ในกันท์นี้มีปัญหาตรงที่คนถามถามตรงที่พระเวสสันดรให้ซาลีกกันหาชุกชุกจะเกิดปัญหากับคนฟังว่าพ่ออย่างนี้ยังมีอยู่หรือผู้เป็นเจ้าให้ลูกไม่ได้ให้กันได้ง่ายนะ ตรงนี้คนไม่เข้าใจว่าทำไมไม่ใช้คนธรรมดาพระเวสสันดรเป็นใครเป็นพระโพธิสัตว์ให้ได้ทุกอย่างเลือดในกายอวัยวะตาใจใจใครอยากได้ให้ได้และปัญหาที่จะแก้กับคนทั่วไปที่ไม่เข้าใจตรงนี้ที่ว่าพระเวสสันดรเป็นพ่ออย่างนี้ได้ด้วยหรือพ่อให้ลูกได้อย่างไรเป็นพ่อที่เลวที่สุดเป็นพ่อที่แย่ที่สุดนี้มุมมองสำหรับคนที่ยังไม่เข้าใจในเรื่องจึงเกิดปัญหาเกิดปัญหาต้องแก้ไขให้โยมฟังหรือว่าประเภทคนที่อยู่ในใจเค้าจะไม่พูดแต่มีที่ไม่อยู่ในใจพูดเลยเด็กนักเรียนก็พูดอย่างนี้เราก็ต้องพูดให้ฟังว่าจริงไหม แก้ปัญหากันไปแต่

สุดท้ายพอมাত্রารู้เป็นพระพุทธเจ้าพระเวสสันดรเห็นแก่ตัวใหม่ชาลีมาเกิดเป็นราหูตันทาเกิดเป็นอุบลวรรณาชี้ให้เห็นว่าพ่อไม่ดีไม่จริงเพราะสุดท้ายแล้วทุกคนพบทั้งหมดปัญหาในกัณฑ์นี้มีเท่านี้

๖) ในความเห็นของท่าน การเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร ควรมีการส่งเสริมอย่างไร ?

ตอบ : กัณฑ์นี้จะส่งเสริมยังไงให้คนเข้าใจให้ดูในตัวบุคคลว่าเป็นใครอะไรยังไงเช่นพระนางมัทรีเป็นแม่ที่ดีใหม่คนฟังแล้วได้เอาไปประยุกต์ในชีวิตส่งเสริมให้คนนิยมว่าแม่ที่ดีต้องทำอย่างนี้ต้องทำหน้าที่แม่พ่อที่ดีต้องทำหน้าที่พ่อลูกที่ดีต้องทำหน้าที่ลูกส่งเสริมอย่างนี้คนที่มีฐานะไม่สูงส่งดูในกัณฑ์กุมารแล้วซุกไม่สูงส่งแต่รู้จักวางตัวว่าควรทำอะไรตั้งแต่เริ่มต้นมาซุกรู้จักประยุกต์ชีวิตตัวเองเหมือนกับคนมีการศึกษาระดับสูง ซุกเจอใครควรจะทำอย่างไรควรส่งเสริมยังไงตอนซุกเจอพรานเจตบุตรพวกนี้ต้องใช้สมาธิพอรานเจตบุตรทำท่าจะยิงซุกบอกหยุดก่อนอย่าเพิ่งทำขนาดนั้นเดี๋ยวจะเกิดเหตุตายกัน ๗ ชั่วโมงทำไมก็เราไม่ใช่คนธรรมดาเราเป็นทูตนี้เอามาส่งเสริมไปและก็ไปเจอด่านที่สองซุกทำตัวแบบเนียนตามเคยเอามาส่งเสริมประยุกต์ใช้ได้ซุกแกล้งเป็นคนทีรู้จักอะไรควรไม่ควรเช่นได้รับพระราชทานชาลีกันหามาจะต้องทำอย่างไรก่อนเด็กสองคนนี้เป็นเด็กฉลาดพอได้บิ๊ปแกติไม่ยุ่งเลยตีเพื่อชมไว้ก่อนโบราณเชื่อว่าตัดไม้ชมหนาม แต่ในกัณฑ์กุมารสำนวนนี้คือตีตำลึงตีให้กลัวไว้ก่อนฉะนั้นในกัณฑ์นี้เอาไปส่งเสริมในชีวิตปัจจุบันได้

๓.๖ บทสัมภาษณ์พระอาจารย์สาคร ปุณฺณการี วัดปฐมบุตฺตาราม, ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

๑) ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมารสอนเรื่องอะไร ?

ตอบ : มหาชาติเวสสันดรกัณฑ์กุมารสอนเรื่องอะไร สอนให้รู้เรื่องของการที่หวังที่จะเป็นพระโพธิสัตว์อันไปสู่การดับขันพระปริณิพยานเพื่อให้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในภาคหน้าตั้งแต่เตชะสุเมธะจะมาวิเมเรียกว่าบำเพ็ญเพื่อหมายพระโพธิญาณเพื่อบรรลุมรรคผลนิพพานเพื่อความเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็จึงได้สอนในเรื่องบริจาตทานมหาเวสสันดรชาดกนี้ เวสสันดรชาดกสอนเรื่องปิยบุตรทานการให้ลูกก็คือกัณหาชาลีและพระนางมัทรีนี้ก็เพื่อสำเร็จเป็นสัมมาสัมพุทธเจ้าในภาคหน้าที่ได้บำเพ็ญมาโดยตลอดตั้งแต่พระเจ้าสุชาติเต ช สุ เน ม ภู จ นา วิ เว และเวนี้คือเวสสันดรคือชาติสุดท้ายที่บำเพ็ญการบริจาตปิยบุตรทานให้ลูกเพื่อหมายพระโพธิสัตว์ยาน

๒) ในความเห็นของท่านมหาชาติเวสสันดรชาดก เน้นหลักธรรมเกี่ยวกับเรื่องอะไร ?

ตอบ : มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมารนั้น เน้นหลักธรรมเกี่ยวกับเรื่องการให้ปิยบุตรทานเป็นมหากุศลอันยากที่บุคคลอื่นจะบริจาคได้ยากที่จะให้ได้ก็เพื่อตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในภาคหน้า ฉะนั้นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องหรือปรากฏในกัณฑ์นี้ จึงเน้นบำเพ็ญปิยบุตรทานเป็นหลัก ส่วนหลักธรรมอื่นๆ นั้นเป็นรอง เช่นความอดทน ที่เรียกว่า ขันติบารมี ความที่พระเวสสันดรมีพระปรีชาญาณ ที่เรียกว่า ปัญญาบารมี หรือแม้แต่การที่พระเวสสันดรวางเฉยต่อโลกธรรม ๘ ที่เรียกว่า อุเบกขาบารมี เป็นเพียงองค์ประกอบที่ทำให้พระองค์บำเพ็ญปิยบุตรทานได้สำเร็จเท่านั้นที่จริงพระเวสสันดรบริจาตพระโอรสทั้ง ๒ แก่ซุก ดูเหมือนใจร้ายต่อลูกมาก แต่สองกุมารก็ยอมเสียสละเพื่อ

ช่วยพ่อ อีกอย่างพระเวสสันดรก็ได้ตั้งราคาค่าตัวกับสองกุมารไว้ด้วย ซึ่งเป็นเสมือนเครื่องป้องกันสองกุมารอย่างดี พระเวสสันดรนั้น บริจาคลูก ก็ไม่ได้หมายถึง ให้เพื่อชูก่ออย่างเดียว เป็นการให้เพื่อสองกุมาร ให้เพื่อพระองค์จะได้บรรลุพระโพธิญาณ ให้เพื่อประโยชน์ของสรรพสัตว์ การให้ปิยบุตรทานจึงจัดเป็นทาน และเป็นทานชั้นอุบารมี

๓) ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดกกัณฑ์กุมารมีคุณค่าอย่างไร ?

ตอบ : มหาชาติเวสสันดรชาดกกัณฑ์กุมารมีคุณค่าคือ ได้เห็นว่าลูกนั้น เปรียบเสมือนดวงตาดวงใจของพ่อแม่ การที่บุคคลจะบริจาคลูกได้นั้น จะต้องมีการมีมากพอ แม้พระเวสสันดรก็เหมือนกัน ถ้าบารมีไม่มากพอ ก็ย่อมจะบริจาคลูกไม่ได้ จะเห็นว่า ในครั้งนี้พระเวสสันดรมีการมีมากขนาดนั้นยังเกือบบัณฑิตความโกรธความหลงไม่ได้เช่นในตอนที่ถูกขโมยสองกุมารต่อหน้าพระพักตร์ พระเวสสันดรต้องใช้ปัญญา ใช้ความอดทน ใช้สติอย่างมาก จึงสามารถยับยั้งชั่งใจได้ เพราะท่านพิจารณาว่าเราได้ให้ลูกเป็นทานไปแล้วเขาจะเอาไปทำอะไรก็แล้วแต่เขา นี่คือน้ำใจที่สอนให้เราใช้สติปัญญาพิจารณาให้รอบครอบ อย่างให้ความโลภโกรธหลงเข้าครอบงำในเมื่อเราได้ทำทานหรือให้สิ่งอะไรกับคนอื่นไป พระเวสสันดร พระองค์มีสติ ถ้าหากพระเวสสันดรพลาดขึ้นมาในขณะนั้น แน่แน่นอนจะต้องตกนรก ไม่สามารถจะสำเร็จเป็นสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ในชาติต่อไปได้ ต้องรอเวลาไปอีกนานถ้าตีแผ่กัณฑ์นี้มากๆ ผมคิดว่ามันจะทำให้สะท้อนความเป็นพ่อเป็นลูกชีวิตของพ่อของลูกไม่ได้ราบรื่นตลอด บางครั้งมันก็ต้องมีอุปสรรคปัญหา ให้รู้จักเผชิญปัญหาด้วยกัน ให้รู้จักวิธีแก้ปัญหาด้วยกันที่สำคัญคือให้รู้จักการเสียสละ แต่การเสียสละเหล่านี้มันมีนัยสูง เพราะว่าการเสียสละของพระเวสสันดร คือการเสียสละของพระโพธิสัตว์ ลูกที่เสียสละก็คือ ลูกที่เสียสละตามรอยพระโพธิสัตว์ คนที่ทำตามรอยความดีของคนที่มีความดีสูงสุด คือพ่อแม่ ย่อมยินดีทำตาม ผมคิดว่าสะท้อนเรื่องความเสียสละ สะท้อนเรื่องคุณค่าของครอบครัว

๔) ในความเห็นของท่านสามารถประยุกต์หลักธรรมในมหาชาติเวสสันดรชาดกกัณฑ์กุมารเพื่อดำเนินชีวิตได้อย่างไร ? โปรดยกตัวอย่าง

ตอบ : ชาลิกัณหานั้นรักและเคารพพ่อแม่มาก เมื่อรู้ว่าพ่อจะยกให้ชูชก ก็กลัวชวนน้องไปซ่อนตัวอยู่ในสระบัว แต่เมื่อพระเวสสันดรมาร้องเรียกให้ขึ้นมา ก็เคารพในพระบิดา ไม่ยอมให้เรียกเป็นครั้งที่ ๒ รับขึ้นมากอดที่พระบาทเลย เมื่อพระเวสสันดรพูดให้เข้าใจก็ทรงเชื่อฟัง ยอมเป็นทานให้พระเวสสันดรยกให้ชูชก ถึงจะรู้ว่าชูชกเป็นคนยังไง มีบุรุษโทษถึง ๑๘ ประการ ก็ไม่หวั่นไหว และถึงไม่รู้ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร ก็เชื่อและตั้งอยู่ในคำของพระเวสสันดร นี่ด้วยความกตัญญูทศเวทีที่พระชาลิกัณหาทำต่อพระเวสสันดร

๕) ในความเห็นของท่าน อะไรคือปัญหาและอุปสรรคในการเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดกกัณฑ์กุมารและควรมีการแก้ไขปัญหายังไง ?

ตอบ : อะไรคือปัญหาและอุปสรรคในการเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดกกัณฑ์กุมาร และควรมีการแก้ไขปัญหายังไงอุปสรรคกัณฑ์กุมารนั้นคือทำอะไรให้ญาติโยมจินตนาการถึงอดีตชาติ น้อมรับนึกถึงอุปสรรคคือภัยและอุปสรรคคือการให้โยมเห็นตามอุปสรรคของโยมที่ฟังก็คือรำคาญใจ โสภปมาณีกคือการเสียงรบกวนที่เพราะพริ้ง ธัมมปมาณีกคือการเทศน์ไม่ต้องใช้เสียงรบกวนให้เพราะแต่พูด

ให้เข้าใจลึกซึ้งให้ญาติโยมเคารพศรัทธาดีจึงมีโน้มน้าวผู้ฟังการฟังการตั้งใจฟังย่อมเกิดปัญญาความตั้งมั่นสมาธิ ปัญญาจินตนาการถือว่าเป็นเรื่องจิตที่อ้างอิงพระพุทธเจ้าสืบทอดมาตั้งแต่เต ช สุ เน ม ภู จ นา วิ เว

๖) ในความเห็นของท่าน การเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร ควรมีการส่งเสริมอย่างไร ?

ตอบ : หากจะส่งเสริมการเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร อันดับแรกจะต้องมีการฝึกอบรมพระผู้เทศน์ให้เข้าใจในเนื้อเรื่อง ทำนอง และหลักธรรมต่างๆ ให้ดีเสียก่อน เพราะถ้าพระผู้เทศน์มีความรู้ในส่วนเหล่านี้ดีแล้ว ก็เป็นที่แน่นอนว่า ย่อมจะสามารถแนะนำญาติโยมได้ถูกต้อง คณะสงฆ์จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องนี้ด้วย ในแต่ละวัดนั้น ก็ต้องมีนโยบายให้การเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก เป็นงานประจำปี อย่างมุ่งไปที่รายรับเกินไป บางวัดนั้น ก็กำหนดเวลาให้พระเทศน์น้อยไป ทำให้พระเทศน์เนื้อหาได้น้อย พอญาติโยมที่ฟังเป็น มาฟังเขาก็เสื่อมศรัทธา จะต้องช่วยกันหาวิธีให้การเทศน์มหาชาติเป็นประเพณีของแต่ละวัดให้ได้ แม้แต่ในสถานที่ต่างๆ ก็จัดเทศน์มหาชาติได้ เพื่อจะได้ช่วยกันรักษาไว้ ถ้าช่วยกันส่งเสริมแบบนี้ มหาชาติเวสสันดรก็จะเป็นที่นิยมมากขึ้น เพราะในมหาชาติเวสสันดรนั้น มีหลักธรรมที่สมบูรณ์อยู่แล้ว ขาดแต่ผู้ถ่ายทอดเท่านั้น

๓.๗ บทสัมภาษณ์ รศ.ดร. สมิตธิพล เนตรนิมิตร อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ

๑) ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร สอนเรื่องอะไร ?

ตอบ : พระสาวกรวบรวมวิธีการสอนธรรมของพระพุทธเจ้าได้ ๙ อย่าง เรียกว่า นวังคัสตถาสน์ ชาดก เป็นวิธีสอนธรรมอย่างหนึ่ง เล่าเรื่องพระชาติในอดีตของพระพุทธเจ้า เมื่อครั้งเป็นพระโพธิสัตว์กำลังทรงบำเพ็ญบารมี มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร สอนเรื่องความกตัญญูที่บุตรพึงมีต่อบิดามารดา ในกัณฑ์กุมาร พระเวสสันดรเป็นบิดา ทรงมีพระธิดา คือ กัณหา และพระโอรสคือ ชาลี

๒) ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร เน้นหลักธรรมเกี่ยวกับเรื่องอะไร ?

ตอบ : มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร เน้นหลักธรรมของพระเวสสันดร ได้แก่ ความเสียสละ ได้มอบธิดาและโอรสให้แก่ชุก ถู่ว่ากระทำการสิ่งที่สามัญชนทั่วไปทำไม่ได้ (ทำได้ยาก)

๓) ในความเห็นของท่าน มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร มีคุณค่าอย่างไร ?

ตอบ : คุณค่าของกัณฑ์กุมาร กรณีพระเวสสันดรโพธิสัตว์ได้มอบบุตรให้เป็นทาน สิ่งสามัญชนทำได้ยาก แต่พระเวสสันดรทรงทำด้วยหวังประโยชน์แก่มนุษยชาติ นั่นก็คือหวังพระโพธิญาณ ความเสียสละ จึงเป็นคุณค่าสำคัญในกัณฑ์กุมาร

๔) ในความเห็นของท่านๆ สามารถประยุกต์หลักธรรมในมหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร เพื่อการดำเนินชีวิตได้อย่างไร ? โปรดยกตัวอย่าง

ตอบ : มีความเห็นว่า มนุษย์ไม่ควรจะมองแต่ถึงประโยชน์ส่วนตัว ควรมีความเสียสละแก่คนอื่นเพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยดีในสังคม โดยเริ่มจากกิจกรรมประจำวัน เช่น รู้จักให้ รู้จักพูดคำไพเราะ รู้จักทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ไม่คิดเอาเปรียบ ไม่แก่งแย่ง ไม่แข่งคิว ให้อภัยแก่ผู้อื่น เป็นต้น

๕) ในความเห็นของท่าน อะไรคือ ปัญหาและอุปสรรคในการเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร และควรแก้ไขปัญหาย่างไร ?

ตอบ : ในยุคเทคโนโลยี คนเราเข้าถึงข่าวสารข้อมูลได้หลายช่องทาง ข้อมูลทางศาสนาก็เช่นกัน คนสามารถค้นหาข้อมูลจากสื่อต่างๆ โดยไม่ต้องรอฟังพระเทศน์ นอกจากนั่งฟังพอเป็นพิธีเพื่อรักษาประเพณี อีกอย่างหนึ่ง ยุคนี้ ความบันเทิงมีหลากหลายรูปแบบ ถ้ารักษารูปแบบวิธีเทศน์เดิมๆ ขณะที่สื่อบันเทิงอื่นๆ เปลี่ยนแปลงก้าวล้ำหน้าไปไกล ปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นแน่นอน หากไม่ปรับเปลี่ยนวิธีสื่อให้เหมาะกับยุคสมัย

๖) ในความคิดเห็นของท่าน การเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร ควรส่งเสริมอย่างไร ?

ตอบ : จากข้อ ๕ เมื่อสังคมเปลี่ยนไป การเทศน์การสอนหลักธรรมควรประยุกต์ให้เหมาะสมตามยุคสมัย หลักการคงไว้ตามเดิม แต่วิธีการต้องปรับเปลี่ยน

ง. รูปภาพ

รูปภาพการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

สัมภาษณ์ พระเทพวิสุทธิดิลก (ละเอียต กิตติสุขุโม) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสามพระยา

สัมภาษณ์ พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มจร. วัดศรีสุธาราม

สัมภาษณ์ พระครูพิมลธรรมภาณ (มานพ กนตสีโล) ดร. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามฯ

สัมภาษณ์ พระครูโฆสิตธรรมากร (ณรงค์ศักดิ์ อภิชาติ) วัดสุวรรณาราม

สัมภาษณ์ พระปลัดวิทยา วิสุทธาจาโร วัดเปาโรหิต

สัมภาษณ์ พระอาจารย์สาคร ปุณณการี วัดปฐมบุตริศรวราราม

สัมภาษณ์ รศ.ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มจร. ท่าพระจันทร์